

MODULARIZACE VÝUKY EVOLUČNÍ A EKOLOGICKÉ BIOLOGIE
CZ.1.07/2.2.00/15.0204

Přehled vodních bezobratlých

výukový materiál pro
Terénní cvičení ze zoologie

RNDr. Petr Pařil Ph.D.

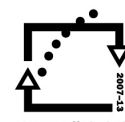
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Coleoptera - brouci

Dytiscidae - potápníkovití

Platambus - dospělec 1cm

Oreodytes - dospělec 0,7cm

Dytiscus - potápník, larva, až 4cm

Oreodytes - larva 0,5cm

Elmidae - vodnářovití

Elmis - vodnář, dospělec 0,2cm

Elmis - vodnář, larva 0,4cm

Scirtidae - mokřadníkovití

Elodes - mokřadník, larva 1cm

Gyrinidae - vírníkovití

Orectochilus villosus - vírník huňatý

larva, 1cm

Hydrophilidae - vodomilovití

Hydrophilidae - larva do 1 cm

Hydrobius fuscipes - do 1 cm

Anacaena - do 0,3 cm

Hydraenidae - vodníkovití

Hydraena - vodník, do 0,3 cm

Halipidae - plavčíkovití

Halipus - do 0,3 cm

Trichoptera - chrostíci campodeoidní (bez schránek)

s keříčkovitými žábami

Rhyacophila - do 1cm
zelený, dravý

Hydropsyche - do 1cm
hnědozelený, lapací síť

imago

bez žaber

Polycentropus - do 1,2cm
růžovohnědý, dravý, pŕlměsíe
na hlavě, říčky

Philopotamus - do 1,2cm
žlutá hlava, dravý, potoky

Plectrocnemia - do 1,2cm
růžovohnědý, dravý, potoky

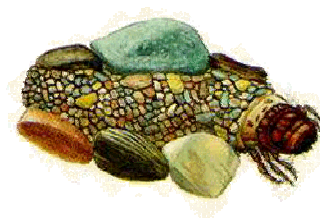
eruciformní (schránkaté)

Sericostoma - do 1,5 cm
jemnozrná okrouhlá schr.

Chaetopteryx - do 1,5 cm
z lístků i písku

Silo - do 1 cm
boční kaménky schránky

Molanna - do 1,5 cm
boční křídla schránky

Limnephilus - do 1,5 cm
schránky měkkýšů, úkrojky
vegetace – stoj.vody

Anabolia - do 1,3 cm
s dlouhými podél. dřívky

„CRUSTACEA“ koryši

Isopoda
stejnonožci

Asellus aquaticus
beruška vodní, do 1,3cm

Amphipoda
různonožci

Gammarus fossarum
blešivec potoční, 1,3cm

Cladocera
perloočky

Cladocera
– do 0,3 cm

Ostracoda
lasturnatky

do 0,4 cm

Copepoda
buchanky

do 0,3 cm

Hemiptera (Heteroptera) - ploštice

Nepomorpha

Nepa cinerea – splešťule
blátivá, zarostlé vody

Gerromorpha

Hydrometra stagnorum
– vodoměrka štíhlá,
zarostlé vody

Gerris - bruslařka
1-2cm, na otevřené hladině

Velia - hladinatka
1-2cm, potoky

Micronecta – klešťanečka, **Notonecta** – znakoplavka
0,3 cm, drobná, rychlý pohyb plave naznak, do 1,7 cm

Aphelocheirus aestivalis
hlubenka skrytá, do 1,5 cm

Corixa, Sigara, - klešťanka
0,5-1,3cm

Clitellata,

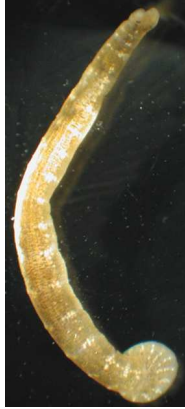
Hirudinea - pijavice

Rhynchobdellida

chobotnatky

Glossiphonia complanata chobotnatka plochá do 1,5cm
plochá, světlejší

Piscicola geometra chob. rybí - do 4 cm
tenká, pruhovaná

Pharyngobdellida

hltanovky

Erpobdella octoculata hlтанovka bahenní
- do 3 cm, hojná, tmavá

Gnathobdellida

čelistnatky

Haemopsis sanguisuga p. koňská - do 10cm
tmavá, velká

vodní „Oligochaeta“

Lumbricidae-žížaly

Eiseniella tetraedra 2-5cm, silnější, větší

Naididae-nítěnkovití

Tubificinae-nitěnky

Tubifex tubifex 1-3 cm
červené, bílé.

Naidinae-naidky

Nais - do 1cm
drobné, tenké, s očima

Enchytraeidae

- roupicovití

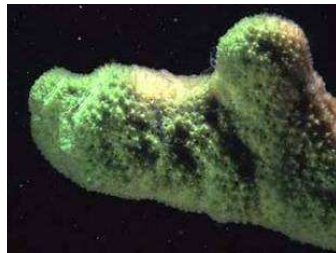
Enchytraeidae do 1 cm,
bílá tuhá tělo

Nematoda-hlístice

0,5-8 cm

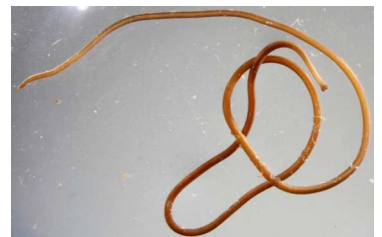
Demospongia-rohovití

Ephydatia fluviatilis-houbovec říční

Nematomorpha - strunovci

Gordius

Ephemeroptera - jepice (3 štěty, žábry podél zadečku, často lupenitá)

Baetidae

Baetis rhodani - do 1 cm rybičkovitá

Heptageniidae

Rhytrogena - do 1,5cm trach.žábry tvoří přísavku

Ecdyonurus - do 1,5cm plochá

Caenidae

Caenis - do 0,8 cm

Leptophlebiidae

Paraleptophlebia do 1cm, větvená žábry

Potamanthidae

Potamanthus - do 1,3cm

Ephemeridae

Ephemera danica do 2 cm, hrabavá larva

imago

Odonata - vážky

Zygoptera – šidélka

(motýlice + šidélka)

Platycnemis pennipes šidélko brvonohé, 3 cm

listovité přívěšky
podobně dlouhé

červené, modré,
šedé tělo, průhledná
křídla dospělců

Calopteryx virgo motýlice obecná, 4cm

zkrácený střední
listovitý přívěšek

zelenomodré tělo i
křídla dospělců

Anisoptera – šídla

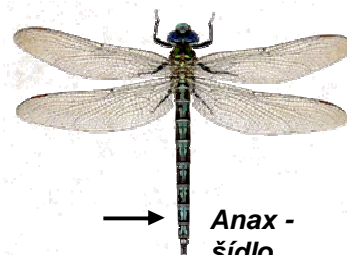
(vážky + šídla)

Libellula depressa - vážka ploská,
do 4 cm, bez list.přívěšků

Aeschna - šídlo

→ **Anax** -
šídlo

Cordulegaster - páskovec

maska

Mollusca - měkkýši

Gastropoda - plži

Prosobranchia

Bythinella austriaca –
praménka rakouská –
do 0,3 cm

Bithynia tentaculata –
bahnivka rmutná do 1,7 cm
má víčko v ústí

Pulmonata

Ancylus kamomil
- do 0,5cm

Planorbarius corneus –
okružák ploský
do 3 cm

Radix – uchatka, do
1,7 cm
nemá víčko v ústí

Bivalvia - mlži

Musculium lacustre -
okrouhlice rybničná
0,9 cm

Pisidium - hrachovka
do 0,5 cm

Sphaerium - okružanka
0,5 - 2,2 cm

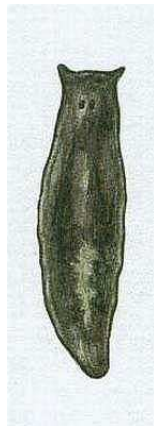

Anodonta – škeble do 20cm
Unio – velevrub do 13cm
odlišení dle zámkové lišty

Platyhelminthes -Tricladida

Dugesia gonocephala
ploštěnka potoční 1,5 cm

Crenobia alpina
ploštěnka horská 1 cm

Ectoprocta - mechovci

Plumatella - mechovka

Cnidaria žahavci

Hydra nezmar
- do 0,4 cm

Plecoptera - pošvatky (2 štěty, někdy keříčky žaber u noh, hlavy, štětů)

Systellognatha - velké s kresbou, dravé

Isoperla - do 1,5 cm

Perla - 1,5 -3 cm
s keříčky žaber

Siphonoperla - do 1,2 cm
kruhové křídelní pochvy

Perla - imago

Euholognatha - malé bez kresby

Nemoura - 1 cm
tmavá, zavalitá

Leuctra - 1 cm
světlá, štíhlá

Amphinemura -
do 0,8 cm

Protonemura -
do 1 cm

Megaloptera střechatky

Sialis střechatka -1 štět
do 2 cm, dravá

Hydrachnellae vodule

(vodní roztoči) 0,2cm

Neuroptera síťokřídlí

Osmylus fulvicephalus
strumičník do 1,5 cm, u břehů

Diptera - dvoukřídlí

Chironomidae - pakomárovití

Diamesa – do 1,3 cm
hnědý, tmavá hlava

Chironomus – do 1,8cm
velký, červený

Athericidae

Atherix ibis – číhalka
pospolitá, dravá, tekoucí v.

Simuliidae muchničkovití

Simulium - muchnička
1 cm přisedlá zadečkem

Culicidae- komárovití

Culex - komár – do 1cm
zadečkem u hladiny

Psychodidae koutulovití

Pericoma koutule – do 1cm
tmavé

Ceratopogonidae pakomárcovití

Ceratopogon pakomárec
do 0,7cm
tenký, trhavý pohyb

Dixidae- komárcovití

Dixa komárec – do 0,7cm
na hladině, do C stočený

Tipulidae- tiplicovití

Tipula Tiplice
2-6cm, velké tlusté larvy

Limoniidae- bahnomilkovití

Eloeoiphila bahnomilka
1-3cm, bez panožek

Tabanidae-ovádi

Tabanus ovád – 1-2 cm
kresba, 6-8 panožek na čl.

Pediciidae- panožnatky

Dicranota do 1cm
4-5 párů panožek